

ด่วนที่สุด

ที่ บร ๐๐๑๙/ว ๕๙

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์
๑๑๕๙ เขากระโดง
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๕

มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village)

เรียน พัฒนาการอำเภอทุกอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือจังหวัดบุรีรัมย์ ด่วนที่สุด ที่ บร ๐๐๑๗.๒/ว ๒๔๗๖

ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แจ้งให้ทุกหน่วยงาน สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ภายใต้เป้าหมายการสร้างความยั่งยืนให้ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน จำนวน ๕๖ ตัวชี้วัด เป็นกรอบแนวทางการขับเคลื่อนให้เป็นหมู่บ้านยั่งยืน รายละเอียดปรากฏตามหนังสือจังหวัดบุรีรัมย์ ด่วนที่สุด ที่ บร ๐๐๑๗.๒/ว ๒๔๗๖ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานในระดับพื้นที่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์จึงให้พัฒนาการอำเภอ ศึกษาข้อสั่งการเน้นย้ำของปลัดกระทรวงมหาดไทย แนวทางการขับเคลื่อนระดับอำเภอ (Drive) และร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) ตามภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน ตำบลยั่งยืน อำเภอยั่งยืน และจังหวัดยั่งยืนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

นายทองใจ ปุยไรสง

ผู้อำนวยการกลุ่มงานสารสนเทศการพัฒนาชุมชน รักษาการแทน
พัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์

กลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน

โทร./โทรสาร ๐ ๔๔๖๖ ๖๕๑๒ (มท) ๓๗๑๕๖

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ Saraban_buriram@cdd.mail.go.th

- กองงานยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาล
- กองงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน
- ความมั่นคง
- กลุ่มงานประสานและสนับสนุนฯ

ความมั่นคง

ที่ บร ๐๐๑๗.๒/ว โฉก ๗๖

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์
 รับที่ ๙๖๑๕
 วันที่ ๒๓ พ.ค. ๒๕๖๖
 เวลา.....น.

ศาลากลางจังหวัดบุรีรัมย์
 ๑๑๕๙ เขากกระโดง
 จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village)

เรียน ตามบัญชีแนบท้าย

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๑.๖/ว ๔๑๖๓ จำนวน ๑ ชุด
 ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

ด้วยกระทรวงมหาดไทยได้แจ้งให้จังหวัดขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ภายใต้เป้าหมายการสร้างที่ยั่งยืนให้ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน โดยได้แจ้งให้จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน ในระดับต่าง ๆ คัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย และขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ รวมทั้งได้จัดส่งคู่มือการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืนให้แก่จังหวัด เพื่อให้ผู้นำหลักเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน ซึ่งได้จำแนกหมวดหมู่ออกเป็น ๕ มิติ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสันติภาพ และสถาบัน และด้านหุ้นส่วนการพัฒนา รวมจำนวน ๕๖ ตัวชี้วัด ไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อน ให้เป็นหมู่บ้านยั่งยืน รวมทั้งให้จังหวัดบันทึกข้อมูลข้อเสนอโครงการเบื้องต้น (Project Brief)/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่จะดำเนินการตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดเกณฑ์พื้นฐานหมู่บ้านยั่งยืน จำนวน ๘ ข้อ ให้ทุกหมู่บ้านต้องดำเนินการ ในลักษณะ Quick Win ประกอบด้วย

๑. ทิวทัศน์ มีที่อาศัยที่มั่นคงแข็งแรง มีสิ่งแวดล้อมลักษณะ
๒. ความมั่นคงทางอาหาร ใช้ประโยชน์พื้นที่สร้างความมั่นคงด้านอาหารตามโครงการ บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง ซอยนี้มีรัก ปลูกผักแบ่งปัน ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน
๓. ความสะอาดบ้านเรือน หมู่บ้านชุมชนสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีการคัดแยกขยะ ต้นทาง ถึงขยะเปียกลดโลกร้อน การจัดการขยะ เช่น ตลาดนัดขยะทองคำ ธนาคารขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น
๔. ความสามัคคีรวมตัวกันเป็นคุ้มบ้าน หอชมบ้าน ป๊อกบ้านฯ เพื่อดูแล ช่วยเหลือพึ่งพากัน
๕. ความร่วมมือ มีจิตอาสา มีการพบปะกันเป็นประจำทั้งในระดับคุ้มบ้านฯ ระดับหมู่บ้าน
๖. การปฏิบัติศาสนกิจ ประเพณี และวัฒนธรรม
๗. ความมั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น ดูแลคนในครัวเรือนไม่ให้ติดยาเสพติด ตัดแต่งต้นไม้ที่อาจก่ออันตราย มีไฟส่องสว่างในจุดเสี่ยงเพียงพอ ถนนมีความปลอดภัย เป็นต้น
๘. ผลการดำเนินงาน/กิจกรรมที่หมู่บ้านชุมชนร่วมกันพูดคุย ร่วมกันคิดและร่วมกันทำ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืน

/ดังนั้น...

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานในพื้นที่ อันจะเกิดประโยชน์ให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน ตำบลยั่งยืน อำเภอยั่งยืน และจังหวัดยั่งยืน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง ๑๗ ข้อ จังหวัดบุรีรัมย์จึงขอให้ที่ทำการปกครองจังหวัดบุรีรัมย์ขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) ตามแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑. ขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืนในระดับอำเภอ (Drive) โดยมีนายอำเภอทำหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรีของอำเภอ ตามแนวทาง ประกอบด้วย

๑.๑ พัฒนาภาวะผู้นำของนายอำเภอ ให้เป็นนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามแนวคิด “จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มที่ตัวเราก่อน” หรือ แนวคิด “ภาวะผู้นำ ต้องนำตนก่อนนำคนอื่น”

๑.๒ สร้างทีมงานในระดับอำเภอ เพื่อเป็นทีมอำเภอบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยสร้างทีมทั้ง ๓ ระดับ คือ ระดับอำเภอ ระดับตำบล ระดับหมู่บ้าน เป็นทีมงานในลักษณะคู่ขนาน (Dual Track) ในรูปแบบทีมงานที่เป็นทางการหรือตามกฎหมาย และทีมงานที่ไม่เป็นทางการหรือจิตอาสา

๑.๓ พัฒนาระบบบริหารจัดการชุมชนให้ดี มีพลัง ด้วยระบบคุ้มบ้าน หรือชื่อเรียกอื่น ในแต่ละท้องถิ่น เช่น หมวดบ้าน ปีกบ้าน หย่อมบ้าน อันจะเป็นกลไกที่ทำให้การบริหารจัดการชุมชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๔ บูรณาการงาน บูรณาการคน โดยยึดหลักประสมงาน ประสานใจ เป้าหมายคือชุมชน

๑.๕ สร้างชุมชนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สู่การพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ โดยชุมชนจะอยู่รอดด้วย ๓ ทุนหลัก คือ ทุนทรัพยากร ทุนทางปัญญา ทุนทางสังคม

๒. ขับเคลื่อนการสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืนในระดับจังหวัด (Enable) โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ทำหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรีของจังหวัด ตามแนวทาง ประกอบด้วย

๒.๑ มอบพลังของผู้ว่าราชการจังหวัดในการเป็นผู้นำการบริหารจัดการงานในพื้นที่แบบบูรณาการให้บรรลุผลสำเร็จ และเป็นผู้ทำหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชน ในฐานะราชสีห์ผู้มีความจงรักภักดีต่อแผ่นดิน

๒.๒ เชื่อมประสานและสร้างพลังเครือข่ายด้วยกลไก ๓ ๕ ๗ (๓ ระดับ ๕ กลไก ๗ ภาคีเครือข่าย) เพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน

๒.๓ ขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืนให้เป็นวาระสำคัญของจังหวัด ด้วยกลไกการทำงานตามแนวทางของกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนบูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ให้มีความสอดคล้องและตอบสนองการพัฒนาในพื้นที่ รวมทั้งให้นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการจังหวัด

๒.๔ บริหารจัดการทรัพยากรในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน ให้สอดคล้องตามหลักการบริหารงาน การบริหารงบประมาณ ระบบการสนับสนุนการปฏิบัติงาน และการบริหารบุคลากร (งาน งบประมาณ ระบบ คน)

๒.๕ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน โดยการลงพื้นที่เพื่อให้กำลังใจ และติดตามการดำเนินงาน ทำหน้าที่สอนงาน (Coaching) ให้กับทีมอำเภอ มีการสื่อสารสร้างการรับรู้ ให้ถ้วนทั่วภายในจังหวัดและจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการติดตาม หนุนเสริมและประเมินผลการดำเนินงาน ทั้งนี้ ผลการดำเนินการเป็นประการใดให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ทราบด้วย

๓. ให้ทุกหน่วยงานสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) ตามภารกิจและแผนงาน/โครงการสำคัญของหน่วยงาน ทั้งในด้านการประสานงานเครือข่าย การบูรณาการ แผนงานและยุทธศาสตร์ การติดตาม หนุนเสริมและประเมินผล การจัดการความรู้ วิจัย และพัฒนาบุคลากร และการสื่อสารสังคมเชิงรุก

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

๗๐๔

(นายไชยวัฒน์ จุนถิระพงศ์)
ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์

สำนักงานจังหวัด

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด

โทร. ๐ ๔๔๖๖ ๖๕๓๔

ผู้ประสานงาน : นางสาววรรณิษา ชีอมี ๐๙ ๐๙๖๑ ๕๑๑๘

บัญชีแนบท้าย
หนังสือจังหวัดบุรีรัมย์ ด่วนที่สุด ที่ บร ๐๐๑๗.๒/ว ๒๗๗๒ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖

๑. ปลัดจังหวัดบุรีรัมย์
๒. หัวหน้าสำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์
๓. พัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์
๔. เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด
๕. หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดบุรีรัมย์
๖. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดบุรีรัมย์
๗. ท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์
๘. ผู้จัดการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดบุรีรัมย์
๙. ผู้จัดการการประปาส่วนภูมิภาคสาขาบุรีรัมย์

พ.ศ. ๒๕๖๕
๑๖ พ.ค. ๒๕๖๕

ด่วนที่สุด
ที่ มท ๐๒๑๑.๖/ว ๕๖๖๓

เลขที่.....	วันที่.....	เวลา.....
15 พ.ค. ๒๕๖๕	13/55	16 พ.ค. ๒๕๖๕

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๔๗๓๓ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๕
- ๒. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๕๔๓๔ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖
- ๓. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๑๐.๓/ว ๑๒๓๖๓ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อเสนอแนะย้าของปลัดกระทรวงมหาดไทยในการขับเคลื่อน
การพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) จำนวน ๑ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งให้จังหวัดขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ ภายใต้เป้าหมายการสร้างความยั่งยืนให้ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน โดยได้แจ้งให้จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืนในระดับต่าง ๆ คัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย และขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ รวมทั้งได้จัดส่งคู่มือการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืนให้แก่จังหวัด เพื่อให้ นำหลักเกณฑ์การประเมินผล การพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน ซึ่งได้จำแนกหมวดหมู่ออกเป็น ๕ มิติ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสันติภาพและสถาบัน และด้านหุ้นส่วนการพัฒนา รวมจำนวน ๕๖ ตัวชี้วัด ไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนให้เป็นหมู่บ้านยั่งยืน รวมทั้งให้จังหวัดบันทึกข้อมูลข้อเสนอโครงการเบื้องต้น (Project Brief)/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่จะดำเนินการตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) นั้น

ในการนี้ กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดเกณฑ์พื้นฐานหมู่บ้านยั่งยืน จำนวน ๘ ข้อ ให้ทุกหมู่บ้าน ต้องดำเนินการในลักษณะ Quick Win ประกอบด้วย

- ๑. ท่ออยู่อาศัย มีที่อาศัยที่มั่นคงแข็งแรง มีสุขลักษณะ
- ๒. ความมั่นคงทางอาหาร ใช้ประโยชน์พื้นที่สร้างความมั่นคงด้านอาหารตามโครงการบ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง ซอยนี้มีรัก ปลูกผักแบ่งปัน ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน
- ๓. ความสะอาดบ้านเรือน หมู่บ้านชุมชนสะอาด สุขลักษณะ มีการคัดแยกขยะต้นทาง ถึงขยะเปียกสดโลกร้อน การจัดการขยะ เช่น ตลาดนัดขยะทองคำ ธนาคารขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น
- ๔. ความสามัคคีรวมตัวกันเป็นคุ้มบ้าน หอ่อมบ้าน ปกป้องบ้านฯ เพื่อดูแล ช่วยเหลือพึ่งพากัน
- ๕. ความร่วมมือ มีจิตอาสา มีการพบปะกันเป็นประจำทั้งในระดับคุ้มบ้านฯ ระดับหมู่บ้าน
- ๖. การปฏิบัติศาสนกิจ ประเพณี และวัฒนธรรม
- ๗. ความมั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น ดูแลคนในครัวเรือนไม่ให้ติดยาเสพติด ตัดแต่งต้นไม้ที่อาจก่ออันตราย มีไฟส่องสว่างในจุดเสี่ยงเพียงพอ ถนนมีความปลอดภัย เป็นต้น
- ๘. ผลการดำเนินงาน/กิจกรรมที่หมู่บ้านชุมชนร่วมกันพูดคุย ร่วมกันคิดและร่วมกันทำ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืน

/กระทรวงมหาดไทย...

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานในพื้นที่ อันจะเกิดประโยชน์ ทำให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน ตำบลยั่งยืน อำเภอยั่งยืน และจังหวัดยั่งยืน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง ๑๗ ข้อ จึงขอให้จังหวัดขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) ตามแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑. ขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืนในระดับอำเภอ (Drive) โดยมีนายอำเภอทำหน้าที่ เป็นนายกรัฐมนตรีของอำเภอ ตามแนวทาง ประกอบด้วย

๑.๑ พัฒนาภาวะผู้นำของนายอำเภอ ให้เป็นนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามแนวคิด “จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มที่ตัวเราก่อน” หรือ แนวคิด “ภาวะผู้นำ ต้องนำตน ก่อนนำคนอื่น”

๑.๒ สร้างทีมงานในระดับอำเภอ เพื่อเป็นทีมอำเภอบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบบูรณาการ อย่างยั่งยืน โดยสร้างทีมทั้ง ๓ ระดับ คือ ระดับอำเภอ ระดับตำบล ระดับหมู่บ้าน เป็นทีมงานในลักษณะคู่ขนาน (Dual Track) ในรูปแบบทีมงานที่เป็นทางการหรือตามกฎหมาย และทีมงานที่ไม่เป็นทางการหรือจิตอาสา

๑.๓ พัฒนาระบบบริหารจัดการชุมชนให้ดี มีพลัง ด้วยระบบคุ้มบ้าน หรือชื่อเรียกอื่น ในแต่ละท้องถิ่น เช่น หมอวัดบ้าน ปีกอบบ้าน หย่อมบ้าน อันจะเป็นกลไกที่ทำให้การบริหารจัดการชุมชน มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๔ บูรณาการงาน บูรณาการคน โดยยึดหลักประสมงาน ประสานใจ เป้าหมายคือชุมชน

๑.๕ สร้างชุมชนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สู่อการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ โดยชุมชนจะอยู่รอดด้วย ๓ ทุนหลัก คือ ทุนทรัพยากร ทุนทางปัญญา ทุนทางสังคม

๒. ขับเคลื่อนการสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืนในระดับจังหวัด (Enable) โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด ทำหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรีของจังหวัด ตามแนวทาง ประกอบด้วย

๒.๑ บทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการเป็นผู้นำการบริหารจัดการงานในพื้นที่แบบบูรณาการ ให้บรรลุผลสำเร็จ และเป็นผู้นำที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชน ในฐานะราชสีห์ผู้มีความจงรักภักดี ต่อแผ่นดิน

๒.๒ เชื่อมประสานและสร้างพลังเครือข่ายด้วยกลไก ๓ ๕ ๗ (๓ ระดับ ๕ กลไก ๗ ภาควิชา) เพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน

๒.๓ ขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืนให้เป็นวาระสำคัญของจังหวัด ด้วยกลไกการทำงาน ตามแนวทางของกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนบูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ให้มีความสอดคล้องและตอบสนองการพัฒนาในพื้นที่ รวมทั้งให้นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการจังหวัด

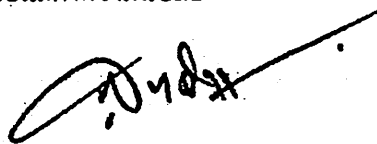
๒.๔ บริหารจัดการทรัพยากรในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน ให้สอดคล้อง ตามหลักการบริหารงาน การบริหารงบประมาณ ระบบการสนับสนุนการปฏิบัติงาน และการบริหารบุคลากร (งาน งบประมาณ บุคลากร)

๒.๕ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน โดยการลงพื้นที่เพื่อให้กำลังใจและติดตาม การดำเนินงาน ทำหน้าที่สอนงาน (Coaching) ให้กับทีมอำเภอ มีการสื่อสารสร้างการรับรู้ให้ทั่วทั้งภายในจังหวัด และจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการติดตาม ทวนเสริมและประเมินผลการดำเนินงาน

ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) ตามภารกิจและแผนงาน/โครงการสำคัญของหน่วยงาน ทั้งในด้านการประสานงานเครือข่าย การบูรณาการแผนงานและยุทธศาสตร์ การติดตาม หนุนเสริม และประเมินผล การจัดการความรู้ วิจัย และพัฒนาบุคลากร และการสื่อสารสังคมเชิงรุก โดยมีรายละเอียดข้อสั่งการเน้นย้ำของปลัดกระทรวงมหาดไทยในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) ปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดข้อมูลเพิ่มเติมได้ทางเว็บไซต์สำนักนโยบายและแผนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย www.ppb.moi.go.th หัวข้อ “หนังสือแจ้งเวียน/ประชาสัมพันธ์”

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุเทพพงษ์ จุลเจริญ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย

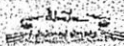
<https://tinyurl.com/mnyrt4dB>

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักนโยบายและแผน
โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๒๑ ๙๔๖๘

การขับเคลื่อนการพัฒนา หมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village)

Change
for Good

กระทรวงมหาดไทย
Ministry of Interior

#1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และSDGs

การน้อมนำหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง
ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร ของสหประชาชาติ ทั้ง 17 ข้อ

#2 Change for Good

ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด
ร่วมลงนามประกาศเจตนารมณ์เพื่อประเทศไทยที่ยั่งยืน
Change for Good
"โลกนี้เพื่อเรา" เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2565

#3 Sustainable City คือ Sustainable Village

#4 ต้นแบบการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน

ดอนค้อย ไบเตา
สกลนคร

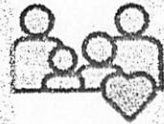
โถงรู
ฉะเชิงเทรา

ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งเสริมการบูรณาการให้ทุกภาคส่วน
ร่วมขับเคลื่อนหมู่บ้านยั่งยืนโดยการขับเคลื่อนงาน
เพื่อเป้าหมายที่ 11 ฐานสุข ให้กับประชาชน
การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในการพึ่งพาตนเอง สดรายจ่าย และการมีชีวิตความเป็นอยู่
ที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

แนวทางการสนับสนุน (Enable)

เป้าหมาย

ครอบครัวอยู่กันด้วยความรัก และสามัคคี มีสภาพแวดล้อมที่สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย พึ่งพาตนเอง อย่างยั่งยืน

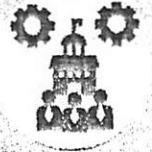
จากตำบลละ 1 หมู่บ้าน ไปสู่การดำเนินการในทุกหมู่บ้าน เกิดหมู่บ้านยั่งยืนตำบลยั่งยืน อำเภอยั่งยืน และจังหวัดยั่งยืน ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 ข้อ

บทบาทของจังหวัดในการสนับสนุน การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านยั่งยืน

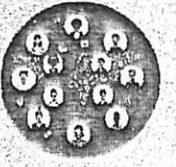
ผู้ว่าราชการจังหวัด(ในขณะเพื่อเมือง)

บริหารจัดการงานในพื้นที่แบบบูรณาการ ให้บรรลุผลสำเร็จ เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน และพร้อมรับฟัง พูดคุย ถ่ายทอดแนวคิด มุมมอง หรือทัศนคติ ให้กับคนได้เข้าถึงปัญหา และช่วยเหลือผู้ได้รับกับปัญหา

การสร้างเครือข่าย

ทวอ.เชื่อมประสานและสร้างพลังเครือข่าย เพื่อขับเคลื่อนงานฯ และพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน ด้วยกลไก 3 5 7

ขับเคลื่อนเป็นวาระของจังหวัด

จังหวัดบริหารจัดการและกำหนดแนวทาง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานฯ และบูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรมและงบประมาณในทุกกระดับ

จัดสรรทรัพยากร

ทวอ.บริหารจัดการทรัพยากร โดยบูรณาการจัดสรรทรัพยากร จากแหล่งต่าง ๆ ให้สอดคล้องตาม หลักการบริหาร (งาน จบ ระบบ คน)

ติดตามและประเมินผล

ทวอ.และภาคีเครือข่ายของพื้นที่ให้คำสัตถ์ ติดตามการดำเนินงานเพื่อให้คำแนะน้า สนับสนุน การดำเนินงานของนายอำเภอ และสื่อสารสร้างการรับรู้ให้ประชาชน พร้อมทั้งจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการติดตาม

บทบาทของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยในการสนับสนุน การขับเคลื่อนหมู่บ้านยั่งยืน

ด้านการประสานงานเครือข่าย

ประสานงานภาคีเครือข่ายจากกลไก 7 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคศาสนา ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน ภาคสื่อ ผ่านรูปแบบความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ

ด้านการบูรณาการแผนงาน และยุทธศาสตร์

ประสานงานและบูรณาการแผนงานโครงการตาม แผนฯ ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้บูรณา การความร่วมมือ ให้ประสานสอดคล้องภายใต้ โครงการอำเภอนำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบบูรณา การอย่างยั่งยืน โดยมีโครงการสำคัญ (FLAGSHIP)

ด้านการติดตาม หนุนเสริม และประเมินผล

จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบ GIS เพื่อการบริหารจัดการและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ตลอดจนออกแบบแบบจำลองหรือโมเดลเพื่อจัดเก็บข้อมูล และจัดทำฐานข้อมูลในการติดตามผลการดำเนินงานและประมวลผลโครงการฯ

ด้านการจัดการความรู้ วิจัย และพัฒนาบุคคลากร

บูรณาการกับภาคีเครือข่ายภาควิชาการ เพื่อดำเนินการถอดบทเรียนความสำเร็จ จากการทำโครงการ และนำองค์ความรู้ดังกล่าว มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานสำหรับพื้นที่อื่นต่อไป

ด้านการสื่อสารสังคมเชิงรุก

ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โครงการให้เป็นที่รับรู้ ของประชาชน สังคม ตลอดจนจัดทำสื่อ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ ทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อกระแสรอง ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

แนวทางการขับเคลื่อนระดับอำเภอ (Drive)

นายอำเภอในฝัน

ภาวะผู้นำเพื่อ
การพัฒนาที่ยั่งยืน

ถอดรหัส DNA นายอำเภอ

ด้านวิสัยทัศน์ วิสัยทัศน์ที่ชัดเจน คมชัดลึก และเกินขอบเขต Passion ในการพัฒนา
ด้านทัศนคติ มีทัศนคติที่เป็นบวก ไม่ยึดติดประเพณี มุ่งเน้นความสามัคคี
ด้านวิสัยทัศน์ มีความรู้สึก รับผิดชอบสูง มีศักยภาพในการระดมทุน
ด้านความดี มีวินัยสูง มีจิตใจที่มุ่งมั่น มุ่งเน้นไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค

- เก่งด้านการบริหารในระบอบประชาธิปไตย
- อารมณ์ดี เป็นที่รักในการพัฒนาชุมชน
- ภาวะผู้นำ "จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มที่ตัวเราก่อน"
พลเรือเอก "ภาวะผู้นำ คือการนำใจคนมาไว้ก่อน"

สร้างทีม สร้างพลัง

ทีมอำเภอเป็นดั่งทุกขันธ์
แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

สร้างทีมในทุกระดับ แบบคู่ขนาน Dual Track

ทีมงานที่เป็นทางการ

ทีมงานที่ไม่เป็นทางการหรือจิตอาสา

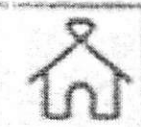

- สรรหาทีมงาน สืบสวนและประเมินปัญหา
- พัฒนา (อบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ)
- รักษาไว้ ยกย่อง เชิดชูเกียรติ
- ใช้ประโยชน์ นำจุดแข็งของทีมมาแก้ไขข้อจำกัด
- ส่งเสริมให้ทีมงานในอำเภอ ได้เรียนรู้จากในพื้นที่
ด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ระบบบริหารจัดการ

ชุมชนดี มีพลัง

ระบบคุ้มบ้าน

แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อให้เกิดการทำงานที่ "เล็ก แคม ชัด"
รวมได้ชัดเจน ฝึกสหกิจการแก้ไขปัญหามาและให้รายละเอียดขึ้น

- รวดเร็วคุ้มบ้าน
- บูรณาการการทำงานคุ้มบ้าน
- เรือธงระบบคุ้มบ้านทุกหมู่บ้าน

บูรณาการร่วม
บูรณาการคน

บูรณาการ
บูรณาการ
บูรณาการ

บูรณาการหลัก 4 ร่วม

ร่วมพบปะพูดคุย ร่วมขับเคลื่อนดำเนินการ
ร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมรับประโยชน์

DO NOW ดำเนินการ

ดำเนินการโดย

ศูนย์พัฒนาชุมชนอำเภอ

3 คน

DO คิด วิเคราะห์

ดำเนินการโดย

5 คน 55 คน 3 คน

ชุมชนเรียนรู้
ใส่หมู่บ้านยั่งยืน

ชุมชนจะเข้มแข็งด้วย 3 กุญแจ คือ

- คำนึงถึงได้ชุมชน
- สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่าย
- ครอบคลุม 4 ร่วม
- ครอบคลุม 3 กุญแจ
- ครอบคลุม 3 กุญแจ
- สร้างกลไกการทำงานเรียนรู้

**ข้อสั่งการเน้นย้ำของปลัดกระทรวงมหาดไทย
ในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village)**

---

๑. ที่มา

สิ่งสำคัญที่กระทรวงมหาดไทยได้มุ่งมั่นน้อมนำมาขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง คือ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ของสหประชาชาติ ทั้ง ๑๗ ข้อ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดได้ร่วมลงนามประกาศเจตนารมณ์เพื่อประเทศไทยที่ยั่งยืน (Statement of Commitment to Sustainable Thailand) ด้วยแนวคิด Change for Good ดังเจตจำนงและความประสงค์ “๑ จังหวัด ๑ คำมั่นสัญญา เพื่อการพัฒนา เพื่อความเท่าเทียม เพื่อความยั่งยืน เพื่อคนไทย” ร่วมกับสหประชาชาติ “โลกนี้เพื่อเรา” เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๕

ในการนี้ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ทรงสนพระทัยและทรงให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว โดยพระราชทานหนังสือ Sustainable City ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทย นายกสภาคแม่บ้านมหาดไทย อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน และประธานชมรมแม่บ้านพัฒนาชุมชน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้รับพระราชทานแนวพระดำริดังกล่าวมาขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ให้ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง

ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้งให้จังหวัดขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) ตามขั้นตอนการขับเคลื่อนโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งหมู่บ้านยั่งยืน” (Check List) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ภายใต้เป้าหมายการสร้างความยั่งยืนให้ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน โดยดำเนินการตามเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนา “หนึ่งตำบล หนึ่งหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village)” เพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ใน ๕ มิติ ๕๖ ตัวชี้วัด ได้แก่

มติที่ ๑ ด้านสังคม จำนวน ๑๕ ตัวชี้วัด

มติที่ ๒ ด้านเศรษฐกิจ จำนวน ๑๐ ตัวชี้วัด

มติที่ ๓ ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑๓ ตัวชี้วัด

มติที่ ๔ ด้านสันติภาพและสถาบัน จำนวน ๑๐ ตัวชี้วัด

มติที่ ๕ ด้านหุ้นส่วนการพัฒนา จำนวน ๘ ตัวชี้วัด

พร้อมทั้งให้มีการรายงานข้อมูลการขับเคลื่อนการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือนอย่างต่อเนื่อง

โดยกระทรวงมหาดไทยมีต้นแบบการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน ณ บ้านดอนกอย ตำบลสว่าง อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร ซึ่งได้รับคำชื่นชมจากสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ในครั้งที่เสด็จไปทรงปฏิบัติพระกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ ที่ผ่านมา โดยได้พัฒนาให้บ้านดอนกอยมีความสะอาด สวยงาม แสดงถึงการเป็นครัวเรือนที่พัฒนาแล้ว มีการใช้สอยพื้นที่รอบบ้านปลูกพืชผักสวนครัวทุกหลังคาเรือนเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และมีการบริหารจัดการขยะด้วยการจัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อนทุกครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องตามแนวทางหมู่บ้านยั่งยืนและการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังมีผลการดำเนินงานตัวอย่างที่บ้านเกาะ หมู่ ๕ ตำบลโคงธนู ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงธนู อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นแบบการบริหารจัดการชุมชนเพื่อความยั่งยืน และเป็นภาคีเครือข่าย (Partnership) ของกระทรวงมหาดไทย ในการบูรณาการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารด้วยการปลูกพืชผักสวนครัว และ “ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน” โดยนำพื้นที่สาธารณะมาปลูกไม้ผลเต็มพื้นที่ และต่อมาด้วยพระเมตตาของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ทรงน้อมนำสิ่งที่เป็นความสำเร็จของตำบลโคงธนู คือ ความมั่นคงด้านอาหาร และน้อมนำพระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในเรื่องของการนำภูมิปัญญาผ้าไทยมาส่งเสริมเพื่อก่อให้เกิดรายได้เพิ่มและเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน

จึงถือเป็นหน้าที่สำคัญของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบูรณาการให้ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) โดยการขับเคลื่อนงานเพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้กับประชาชน การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่าย และการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

๒. แนวทางการขับเคลื่อนระดับอำเภอ (Drive)

การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) มีปัจจัยสำคัญอันจะนำไปสู่การพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบหลัก ดังนี้

๒.๑ นายอำเภอในฝัน : ภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการถอดรหัสนายอำเภอ ที่เข้ารอบการคัดเลือก ๑๐ อำเภอสุดท้ายที่มีผลงานดีเด่นตามโครงการอำเภอบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบบูรณาการและสร้างนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลงกระทรวงมหาดไทย พบลักษณะร่วม เหมือน DNA อยู่ ๔ ประการ คือ

๒.๑.๑ ด้านจิตใจ มีความรู้สึกใส่ใจประชาชน คนรอบข้าง และทีมงาน ผู้คนรักและศรัทธา ตลอดจนมีความภูมิใจที่ได้ร่วมงานด้วย นอกจากนี้มี Passion ในการพัฒนางานที่รับผิดชอบ ไม่ต้องให้ใครมาสั่งไปในแต่ละวัน

๒.๑.๒ ด้านทัศนคติ มีทัศนคติที่เป็นบวก ซึ่งส่งให้งานสำเร็จ เป็นไปตามแนวคิดของอานาโมริ คาซูโอะ ที่จะทำให้ทุกคนในอำเภอมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และฝึกให้ทุกคนมีความรับผิดชอบแบบนักบริหาร รวมถึงการใช้จิตวิญญาณเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน มุ่งเน้นไปที่ความสามัคคี เป็นหนึ่งเดียวกัน ทำงานเหมือนครอบครัวเดียวกัน ลงมาใส่ใจลูกลูกคลีกับพี่น้องประชาชนที่อยู่ภายใต้การดูแลของตน สร้างความไว้วางใจกันมากขึ้น เปิดใจคุยกันมากขึ้น ทำให้มีมุมมองที่ลึกและกว้างไกล ทำให้เห็นโอกาสและทางออกเสมอ

๒.๑.๓ ด้านจิตวิญญาณ มีความรู้สึก รับผิดชอบชีวิต รู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ และมีศักดิ์ศรีข้าราชการกระทรวงมหาดไทย

๒.๑.๔ ด้านความมีวินัย มีวินัยสูงกว่าคนทั่วไป มีจิตใจที่รุกรบ มุ่งมั่นไม่ยอมแพ้อุปสรรค ไม่ยกเอาความขาดแคลนมาเป็นข้ออ้าง

ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ

นายอำเภอในบทบาทหัวหน้าทีม สามารถนำบทเรียนจากตัวแบบข้างต้นเป็นเข็มทิศในการพัฒนาตนเองตามแนวคิด “จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มที่ตัวเราก่อน” หรือ แนวคิด “ภาวะผู้นำ ต้องนำตนก่อนนำคนอื่น” จึงจะเป็นสภาวะผู้นำที่แท้จริง ผู้นำเปรียบเสมือนเทียนเล่มแรกที่ส่งต่อความสว่างให้เทียนเล่มต่อไป ถ้าผู้นำที่ขาดทัศนคติที่ดี ขาดพลังในการทำงาน จะเป็นเทียนที่มอดดับไม่สามารถส่งต่อความสว่างให้ทีมงานหรือเทียนเล่มต่อไปได้ ดังนั้น ผู้นำต้องทำก่อน

๒.๒ สร้างทีม สร้างพลัง : ทีมอำเภอบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

นายอำเภอในฐานะนายกรัฐมนตรีของอำเภอ เป็นผู้นำในการบริหารจัดการงานทุกกระทรวงในพื้นที่ให้เกิดผลสำเร็จและประโยชน์ต่อประชาชน นายอำเภอเปรียบเสมือนไม้ล้มลุกย่อมมีวาระการดำรงตำแหน่ง ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงนายอำเภอทำให้งานขาดความต่อเนื่อง การสร้างทีมงานที่อำเภออำเภอบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน จะแก้ปัญหาคความต่อเนื่อง อีกทั้งเป็นตัวกลางส่งต่อเจตนารมณ์อันแน่วแน่ในการทำงานให้นายอำเภอท่านต่อไป อีกทั้งทีมงานดังกล่าวยังช่วยเติมเต็มข้อจำกัดของนายอำเภอ ซึ่งไม่สามารถรู้งานในทุกเรื่อง ตลอดจนข้อจำกัดในการทำงานในระบบราชการ ในกรอบเงื่อนไขงบประมาณ และกรอบเงื่อนเวลา

นายอำเภอต้องสร้างทีมในทุกระดับ นอกเหนือจากทีมอำเภอละ ๑๐ คน ที่เข้ารับการฝึกอบรม ณ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน โดยสร้างทีมทั้ง ๓ ระดับ คือ ระดับอำเภอ ระดับตำบล ระดับหมู่บ้าน โดยเป็นทีมงานในลักษณะคู่ขนาน Dual Track ประกอบด้วย

๒.๒.๑ ทีมงานที่เป็นทางการ หรือตามกฎหมาย เช่น กรรมการอำเภอ ข้าราชการในสังกัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารและสมาชิก อปท.

๒.๒.๒ ทีมงานที่ไม่เป็นทางการหรือจิตอาสา เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเสียสละ จาก ๗ ภาคีเครือข่าย

โดยการสร้างและพัฒนาทีมเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุด เปรียบได้กับคำกล่าวของอับราฮัม ลินคอล์น “ถ้าข้าพเจ้ามีเวลา ๘ ชั่วโมง ในการตัดต้นไม้ ข้าพเจ้าจะใช้เวลา ๒ ชั่วโมง ในการลับขวานให้คม”

ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ

๑) การสรรหา ให้อำเภอแต่งตั้งทีมงานในทุกระดับลักษณะคู่ขนาน Dual Track ประกอบด้วย ทีมงานที่เป็นทางการและทีมงานที่ไม่เป็นทางการหรือจิตอาสา โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอ มีนายอำเภอเป็นประธาน คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับตำบล มีปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบตำบลเป็นประธาน คณะทำงานขับเคลื่อนระดับพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน มีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน

๒) การพัฒนา อำเภอพัฒนาทีมงานทั้ง ๓ ระดับ (อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน) ด้วยวิธีการ ดังนี้

๒.๑) อบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่

๒.๒) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในลักษณะชุมชนนักปฏิบัติ

๒.๓) เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ สรุบทบทเรียนหลังการปฏิบัติงาน

๓) การรักษาไว้ ยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีพื้นที่ให้แสดงผลสำเร็จของงานในความสำเร็จเล็ก ๆ (Small Success) แต่งตั้งให้เป็นคณะทำงานเพื่อให้เกิดความภูมิใจที่สังคมให้ความสำคัญและการยอมรับ

๔) การใช้ประโยชน์ นำจุดแข็งของทีมที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมาสานพลังกัน เพื่อแก้ปัญหาข้อจำกัดในการทำงานภาคราชการ เช่น ผู้นำจากภาคศาสนา ซึ่งเป็นศูนย์รวมใจและศรัทธา ผู้นำจากภาควิชาการ ซึ่งมีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ภาคประชาสังคม ความสามารถในการทำงานเชิงลึกในประเด็นทางสังคม เป็นต้น

๕) การส่งเสริมให้ทีมงานในอำเภอ ออกไปเรียนรู้ดูงานของทีมงานด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ต่อเนื่อง ที่เกี่ยวข้องกับงานของตน วิธีการนี้จะทำให้ทีมงานในอำเภอเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และได้เข้าใจการทำงาน ของกันและกันด้วย เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับกระบวนการทำงานจะทำให้ทีมงานด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ต่อเนื่อง ไม่ขัดแย้งกัน และยังสามารถช่วยกันแก้ไขปัญหาได้อีกด้วย

๒.๓ ระบบบริหารจัดการชุมชนดี มีพลัง

การแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อให้เกิดการทำงานที่ “เล็ก แคลบ ชัด” วัตถุประสงค์ชัดเจน สามารถโฟกัส กับการแก้ไขปัญหาและให้รายละเอียดขึ้น ให้แต่ละกลุ่มย่อยได้กำหนดเป้าหมายของตนเอง เปรียบเสมือนว่า แต่ละกลุ่มย่อยนั้นได้บริหารอำเภอเล็ก ๆ ของตัวเอง ในแต่ละหมู่บ้านจะมีคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการกลางของหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (หมู่บ้าน อพป.) บางครั้งการดูแลทุกครัวเรือน ในหมู่บ้านอาจไม่ทั่วถึง ระบบคุ้มบ้าน (หรือชื่อเรียกอื่นในแต่ละท้องถิ่น เช่น ปีกอบบ้าน หมวดบ้าน หย่อมบ้าน) จะเป็นกลไกหนึ่ง ที่ทำให้การบริหารจัดการชุมชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจาก ๑ คุ้ม จะดูแลสมาชิกประมาณ ๒๕ ครัวเรือน ทำให้ดูแลได้อย่างใกล้ชิด มีผู้นำ (กรรมการคุ้ม) ช่วยงานหมู่บ้านเพิ่มขึ้น กระจายอำนาจ และพัฒนา ให้เป็นผู้นำหมู่บ้านในอนาคต

ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ

๒.๓.๑ การจัดตั้งคุ้มบ้าน ในกรณีที่หมู่บ้านยังไม่มีระบบคุ้มบ้าน หรือ หมวดบ้าน ปือกบ้าน หย่อมบ้าน มีครัวเรือนสมาชิกเป็นจำนวนมาก สามารถจัดตั้งโดยจัดพื้นที่ครัวเรือนสมาชิกที่อยู่ใกล้เคียงกัน ในสัดส่วนประมาณ ๒๕ ครัวเรือน : ๑ คุ้มบ้าน ดังนี้

๑) เลือกตั้งคณะกรรมการคุ้มบ้าน ๆ ละ ๗ คน หรือตามความเหมาะสม แล้วแบ่งหน้าที่ตามฝ่ายของคณะกรรมการหมู่บ้าน เช่น ประธานคุ้ม ฝ่ายการศึกษาและวัฒนธรรม ฝ่ายปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ฝ่ายสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข เป็นต้น ทั้งนี้ สามารถแบ่งหน้าที่ให้กรรมการคุ้ม ๑ คน ดูแล ๓ - ๔ ครัวเรือน

๒) สมาชิกประชุมตั้งชื่อคุ้ม ป้ายชื่อคุ้ม ปรับภูมิทัศน์ จัดทำที่ทำการคุ้มบ้าน

๓) จัดทำระบบข้อมูลสมาชิกและแผนพัฒนาคุ้มบ้าน

๒.๓.๒ การบริหารจัดการภายในคุ้มบ้าน

๑) กระบวนการมีส่วนร่วม ๔ ร่วม ของสมาชิก เริ่มจาก ร่วมพบปะพูดคุย ร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมขับเคลื่อนดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์

๒) การจัดกิจกรรมภายในคุ้ม เช่น ดูแลคนยากจน เฝ้าระวังยาเสพติด กิจกรรมเอามื้อ กลุ่มเล็กของสมาชิกคุ้ม เช่น บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน ถึงขยะเปียกลดโลกร้อน จัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อมูล จปฐ. เป็นต้น

๒.๓.๓ เชื่อมโยงระบบคุ้มบ้านกับหมู่บ้าน หมู่บ้านควรมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน มีการพบปะพูดคุย ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมขับเคลื่อนงาน ทั้งการประชุมราษฎรประจำ และการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการคุ้มบ้าน

๒.๔ บูรณาการงาน บูรณาการคน : ประสมงาน ประสานใจ เป้าหมายคือชุมชน

กระบวนการทำงานกับชุมชน บางครั้งโครงการ กิจกรรม เริ่มต้นจากภายนอก ประชาชนขาดกระบวนการมีส่วนร่วมตามหลัก ๔ ร่วม ทำให้ประชาชนขาดความเป็นเจ้าของโครงการพัฒนา ทำให้โครงการไม่ยั่งยืน บางครั้งอัตราต่อนักพัฒนาจากภายนอกมาบังคับทำให้ไม่สามารถเห็นศักยภาพของชุมชน แท้ที่จริงประชาชนนั้นเพียงขาดการกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในงานพัฒนา สร้างสำนึกความเป็นชุมชนให้ชุมชน เป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตของตนเอง เพราะชุมชนเป็นผู้รับผลของการพัฒนา

ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ

การบูรณาการงานพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืนมีชุดเครื่องมือเป็นดัชนีวัดความยั่งยืน ๒ ชุด ซึ่งเป็นทั้งวิธีการ (Mean) และเป้าหมาย (End) ทั้ง ๒ ลักษณะในชุดเครื่องมือดังกล่าว

๒.๔.๑ DO NOW (ทำทันที) ใช้เกณฑ์พื้นฐานหมู่บ้านยั่งยืน ๘ ข้อ เป็น Check list ที่ทุกหมู่บ้าน ต้องดำเนินการในลักษณะ Quick Win

๑) ที่อยู่อาศัย มีที่อาศัยที่มั่นคงแข็งแรง มีสุขลักษณะ

๒) ความมั่นคงทางอาหาร ใช้ประโยชน์พื้นที่สร้างความมั่นคงด้านอาหารตามโครงการ บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง ขอยนี้มีรัก ปลูกผักแบ่งปัน ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน

๓) ความสะอาดบ้านเรือน หมู่บ้านชุมชนสะอาด สุขลักษณะ มีการคัดแยกขยะต้นทาง ถึงขยะเปียกลดโลกร้อน การจัดการขยะ เช่น ตลาดนัดขยะทองคำ ธนาคารขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

๔) ความสามัคคีรวมตัวกันเป็นคุ้มบ้าน หย่อมบ้าน ปึกบ้านฯ เพื่อดูแล ช่วยเหลือ พึ่งพากัน

๕) ความร่วมมือ มีจิตอาสา มีการพบปะกันเป็นประจำทั้งในระดับคุ้มบ้านฯ ระดับหมู่บ้าน

๖) การปฏิบัติศาสนกิจ ประเพณี และวัฒนธรรม

๗) ความมั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น ดูแลคนในครัวเรือนไม่ให้ติด ยาเสพติด ตัดแต่งต้นไม้ที่อาจก่ออันตราย มีไฟส่องสว่างในจุดเสี่ยงเพียงพอ ถนนมีความปลอดภัย

๘) ผลการดำเนินงาน/กิจกรรมที่หมู่บ้านชุมชนร่วมกันพูดคุย ร่วมกันคิดและร่วมกันทำ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืน

๒.๔.๒ DO NEXT ทำต่อไปให้ยั่งยืนโดยใช้เกณฑ์การพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน ๕ มิติ ๕๖ ตัวชี้วัด (ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสันติภาพและสถาบัน ด้านหุ้นส่วนการพัฒนา) โดยประเมิน ครั้งที่ ๑ ก่อนเริ่มดำเนินการ แล้วนำตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านมาทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนแล้วจึงประเมินครั้งที่ ๒ หลังดำเนินการ โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องแม้ทำสำเร็จก็มีการรักษาสภาพ ดังคำกล่าวที่ว่า ความต่อเนื่องคือพลัง

๒.๕ ชุมชนเรียนรู้ สู่หมู่บ้านยั่งยืน

ชุมชนจะเข้มแข็งได้ต้องมีความเข้มแข็ง กิจกรรม/โครงการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือให้ชุมชน เกิดกระบวนการเรียนรู้ ลูกขึ้นมาแก้ปัญหา กำหนดชะตาชีวิตของชุมชนเอง เกิดเป็นชุมชนพึ่งตนเองได้ ชุมชน จะอยู่รอดด้วย ๓ ทุนหลัก คือ ทุนทรัพยากร ทุนทางปัญญา ทุนทางสังคม(ความเอื้ออาทร) ชุมชนเรียนรู้ จะเป็นชุมชนที่ต้องเรียนรู้ เพื่อค้นพบทุน ๓ ทุนหลัก และบริหารจัดการทุนดังกล่าว เพื่อให้การพัฒนายั่งยืน

ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ

๒.๕.๑ คัดเลือกข้อมูลให้ชุมชน เช่น ข้อมูล TPMAP Thai QM ข้อมูล จปฐ. และ กชช. ๒ค เพื่อให้ ชุมชนนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน ตัดสินใจจัดทำโครงการ และติดตาม ประเมินผล

๒.๕.๒ ถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปราชญ์ ผู้รู้ ศูนย์เรียนรู้ แหล่งเรียนรู้

๒.๕.๓ สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน ด้วยกระบวนการจัดทำแผนชีวิต แผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนทรัพยากรของชุมชน

๒.๕.๔ ชุมชนเรียนรู้จากกิจกรรมการพัฒนา รูปแบบการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน ด้วยกระบวนการ ๔ ร่วม ของกับคนในหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยการร่วมพบปะพูดคุย ร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมขับเคลื่อนดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์

๒.๕.๕ มีการถอดบทเรียน การทำงานอย่างต่อเนื่อง สิ่งใดไม่บรรลุเป้าหมายต้องปรับปรุง สิ่งใด บรรลุเป้าหมาย หรือทำได้เกินเป้า สะสมบทเรียนไว้เป็นต้นแบบ เมื่อทำสำเร็จต้องมีการถ่ายทอดให้คน/ชุมชน ที่สนใจหรือมีปัญหาในลักษณะเดียวกัน

๒.๕.๖ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ระหว่างกลุ่มกิจกรรม ตลอดจนการจัดการ ความรู้ในลักษณะชุมชนนักปฏิบัติ

๓. แนวทางการสนับสนุน (Enable)

การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) ถือเป็นบทบาทสำคัญของจังหวัด และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยในการสนับสนุนการดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ บทบาทของจังหวัดในการสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านยั่งยืน

๓.๑.๑ ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะพ่อเมือง ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะนายกรัฐมนตรียของจังหวัด เป็นผู้นำในการบริหารจัดการงานของทุกกระทรวงในพื้นที่แบบบูรณาการให้บรรลุผลสำเร็จ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่ และผู้ทำหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชน ในฐานะราชสีห์ ผู้มีความจงรักภักดีต่อแผ่นดิน โดยให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในการขับเคลื่อนงาน โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน ต้องรับฟังในเรื่องที่คนได้บังคับบัญชาพูด เพื่อรับฟังถึงปัญหาจากฝ่ายปฏิบัติการ ไม่แน่ว่าไอเดียของคนในทีมอำเภออาจจะเป็นแนวทางในการพัฒนาจังหวัดให้ดีขึ้นได้ การรับฟังคนได้บังคับบัญชาในทีมอำเภอ คือโอกาสที่ดีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้รับรู้สิ่งที่คนได้บังคับบัญชาในทีมอำเภอคิด และเมื่อมีคนได้บังคับบัญชาในทีมอำเภอเข้ามาหาอยู่บ่อย ๆ ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถใช้โอกาสนี้ ในการพูดคุยหรือถ่ายทอดแนวคิด มุมมอง หรือทัศนคติให้กับคนได้บังคับบัญชา และผู้ว่าราชการจังหวัด ต้องพร้อมที่จะช่วยเหลือคนได้บังคับบัญชาในทีมอำเภอทุกเมื่อ เวลามีคนได้บังคับบัญชาในทีมอำเภอเข้ามาถาม และต้องการที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัดต้องช่วยเขาได้ แก้ปัญหาให้คนได้บังคับบัญชาในทีมอำเภอได้ อย่าโยนปัญหาและหน้าที่ของผู้นำไปให้ผู้อื่น

๓.๑.๒ การสร้างเครือข่าย ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องทำหน้าที่เชื่อมประสานและสร้างพลังเครือข่าย เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) จนสามารถพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ โดยดำเนินงานผ่านระบบกลไก ๓ ๕ ๗ (๓ ระดับ ๕ กลไก ๗ ภาควิชา) คือ

๑) กลไก ๓ ระดับ ประกอบด้วย ระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับพื้นที่/ชุมชน

๒) กลไก ๕ กลไกการทำงาน ประกอบด้วย การประสานงานภาควิชาเครือข่าย การบูรณาการแผนงานและยุทธศาสตร์ การติดตาม หนุนเสริม และประเมินผล การจัดการความรู้ วิจัย และพัฒนาบุคลากร และการสื่อสารสังคมเชิงรุก

๓) ภาควิชาเครือข่าย ๗ ภาควิชา ประกอบด้วย ภาครัฐ (พลังของการสั่งการ) ภาควิชาการ (พลังของความรู้) ภาควิชาศาสนา (พลังของศรัทธา) ภาควิชาประชาชน (พลังของมวลชน) ภาควิชาเอกชน (พลังของการจัดการ) ภาควิชาประชาสังคม (พลังของมวลชน) และภาควิชาสื่อสารมวลชน (พลังของการสื่อสารเผยแพร่) เพื่อให้การพัฒนาหมู่บ้านมีพลังในการขับเคลื่อนในภาพรวม

๓.๑.๓ ขับเคลื่อนเป็นวาระของจังหวัด

๑) ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกลไกของคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืนจังหวัด โดยให้จังหวัดบริหารจัดการและกำหนดแนวทางเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการฯ ระดับอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน/ชุมชนให้สอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้ง ๑๗ เป้าหมาย และตัวชี้วัดผลการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) ประกอบด้วย เกณฑ์พื้นฐานหมู่บ้านยั่งยืน (๑๘ ข้อ) และหลักเกณฑ์การประเมินหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้านเป้าหมายในการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) (๕๖ ตัวชี้วัด) ให้ประสบความสำเร็จ

๒) บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรมและงบประมาณในทุกระดับตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ให้มีความสอดคล้องและตอบสนองการพัฒนาในพื้นที่ รวมทั้งให้นำเสนอการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) เป็นวาระของจังหวัด โดยให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมผ่านกลไกการประชุมคณะกรรมการจังหวัด ทั้งนี้ ในกรณีที่แผนงานโครงการเกินศักยภาพการพัฒนาจังหวัดให้เสนอแผนงานโครงการมายังกระทรวงมหาดไทย

๓.๑.๔ จัดหาทรัพยากร ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องบริหารจัดการทรัพยากรโดยบูรณาการจัดสรรทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ให้สอดคล้องตามหลักการบริหาร (งาน งบประมาณ ระบบ คน) เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village)

๓.๑.๕ ติดตามและประเมินผล ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) โดยดำเนินการ ดังนี้

๑) ลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินงานและประเมินผลหมู่บ้านยั่งยืน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดและภาคีเครือข่ายจะต้องลงพื้นที่ให้กำลังใจและติดตามการดำเนินงานของนายอำเภอให้มีความตั้งใจในการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

๒) ทำหน้าที่สอนงาน (Coaching) ให้กับทีมอำเภอ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องทำหน้าที่ให้คำแนะนำหรือสนับสนุนการดำเนินงานของนายอำเภอ เพื่อที่จะสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) ให้ประสบความสำเร็จได้

๓) สื่อสารสร้างการรับรู้ให้ถ้วนทั่วภายในจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารข้อมูลและการดำเนินการต่าง ๆ ที่สำคัญ เพื่อให้ประชาชนรับรู้และให้ความร่วมมือสนับสนุนการทำงานของภาครัฐ

๔) จังหวัดต้องจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการติดตาม หนุนเสริม และประเมินผลการดำเนินงานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ที่สามารถติดตามผลการดำเนินงานของทีมอำเภอต่าง ๆ ได้อย่างทันต่อเหตุการณ์

๓.๒ บทบาทของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยในการสนับสนุนการขับเคลื่อนหมู่บ้านยั่งยืน

๓.๒.๑ ด้านการประสานงานภาคีเครือข่าย

ประสานงานภาคีเครือข่ายจากกลไก ๗ ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคศาสนา ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคสื่อสารมวลชน ผ่านรูปแบบความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ

๑) การประกาศเจตนารมณ์เพื่อประเทศไทยยั่งยืนกับสหประชาชาติประจำประเทศไทย ๗๖ จังหวัด ๗๖ คำนับสัญญา ๑๗ เป้าหมายการพัฒนา เพื่อประเทศไทย ที่ยั่งยืน

๒) MOU บทบาทในการสนับสนุนระหว่างวัดและชุมชนให้มีความสุขอย่างยั่งยืนร่วมกับสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ประธานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

๓) MOU การดำเนินโครงการวัดประชารัฐสร้างสุขร่วมกับสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า เลขาธิการสมเด็จพระสังฆราช กรรมการมหาเถรสมาคม

๔) MOU การพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมเชิงพื้นที่ ในที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ร่วมกับอธิการบดี และผู้บริหารมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ รวม ๓๖ แห่ง

๓.๒.๒ ด้านการบูรณาการแผนงานและยุทธศาสตร์

ประสานงานและบูรณาการแผนงานโครงการตามแผนปฏิบัติการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนส่วนราชการในสังกัดกระทรวง กรมอื่น ๆ ในพื้นที่อำเภอ เพื่อให้บูรณาการความร่วมมือ ให้ประสานสอดคล้องภายใต้โครงการอำเภอบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยมีโครงการสำคัญ (Flagship) ตามหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ได้แก่

๑) กรมการปกครอง อาทิ โครงการอำเภอบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน การพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) โครงการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนด้วยระบบ ThaiQM การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด การเสริมสร้างความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

๒) กรมที่ดิน อาทิ การใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศมาสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการบุกรุกแหล่งน้ำ/น้ำท่วม/ภัยแล้ง การจำแนกสิทธิที่ดิน

๓) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อาทิ โครงการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (CBDRM) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง PM_{2.5} เป็นต้น

๔) กรมโยธาธิการและผังเมือง อาทิ การดำเนินการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียในครัวเรือน โครงการจัดทำผังภูมิสังคมเพื่อการบริหารจัดการน้ำหมู่บ้าน/ชุมชน แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน (Geo-Social Map)

๕) กรมการพัฒนาชุมชน อาทิ โครงการ “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” กิจกรรม “ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน” การขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โครงการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” การส่งเสริมวิถีความเป็นไทย

๖) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อาทิ โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อน การสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้ยากไร้

๗) การไฟฟ้านครหลวง อาทิ การขยายเขตระบบไฟฟ้าให้ครัวเรือน

๘) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อาทิ การขยายเขตระบบไฟฟ้าให้ครัวเรือน การขยายเขตไฟฟ้าให้พื้นที่ทำกินทางการเกษตร

๙) การประปานครหลวง อาทิ การขยายเขตประปา การป้องกันและแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค

๑๐) การประปาส่วนภูมิภาค อาทิ การขยายเขตประปา การป้องกันและแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค

๑๑) องค์การตลาด อาทิ การส่งเสริมตลาดชุมชนต้นแบบ

๑๒) องค์การจัดการน้ำเสีย อาทิ การจัดการน้ำเสียชุมชน

๓.๒.๓ ด้านการติดตาม หนุนเสริม และประเมินผล

จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ตลอดจนออกแบบแบบจำลองหรือโมเดลเพื่อจัดเก็บข้อมูล จัดทำฐานข้อมูลในการติดตามผลการดำเนินงานและประมวลผลการดำเนินโครงการ

๓.๒.๔ ด้านการจัดการความรู้ วิจัย และพัฒนาบุคลากร

บูรณาการกับภาคีเครือข่ายภาควิชาการเพื่อดำเนินการถอดบทเรียนความสำเร็จจากการดำเนินโครงการ และนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานสำหรับพื้นที่อื่นต่อไป

๓.๒.๕ ด้านการสื่อสารสังคมเชิงรุก

ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โครงการให้เป็นที่รับรู้ของประชาชน สังคม ตลอดจนจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ ทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อกระแสรอง ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

ทั้งนี้ ขอให้ทุกภาคส่วนและทุกภาคีเครือข่าย ร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) เนื่องจากภารกิจของทุกกระทรวง คือ คำตอบของการทำให้หมู่บ้านยั่งยืน และภารกิจของทุกกระทรวง คือภารกิจของคนมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องเป็นนายกรัฐมนตรีของจังหวัด นายอำเภอเป็นนายกรัฐมนตรีของอำเภอ ปลัดอำเภอคือรองนายกรัฐมนตรีของอำเภอช่วยเหลืองานของนายอำเภอ เป็นหัวหน้าคณะรัฐมนตรีในตำบลและหมู่บ้าน ต้องผลักดันให้ผู้รับผิดชอบงานของทุกกระทรวง ทุกกรม ทำงานอย่างเข้มแข็ง สร้างทีมอำเภอจาก ๗ ภาคีเครือข่าย ได้แก่ ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคศาสนา ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคสื่อสารมวลชน ทำให้ครอบครัวอยู่กันด้วยความรัก ความสามัคคี มีสภาพแวดล้อมที่สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ให้เกิดหมู่บ้านยั่งยืน (Sustainable Village) โดยเริ่มต้นจากตำบลละ ๑ หมู่บ้าน ไปสู่การดำเนินการในทุกหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดหมู่บ้านยั่งยืน ตำบลยั่งยืน อำเภอยั่งยืน และจังหวัดยั่งยืน อันจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง ๑๗ ข้อ ต่อไป